

mei 2013

In dit nummer o.a.:

- Binnentuin Bardo verfraaid met twee beelden
- Workshop 'Sterven met de oorlog'
- Bardo Golfdag komt eraan!

NIEUWSBRIEF

Bardo Ondersteuning Thuis uitgelicht

Het is bekend dat de meeste mensen in de laatste levensfase het liefst thuis willen blijven, in hun vertrouwde omgeving. Om dit mogelijk te maken biedt Bardo ondersteuning in de thuissituatie door het inzetten van casemanagers en vrijwilligers.

Casemanagement

Casemanagers worden bij voorkeur zo vroeg mogelijk in de palliatieve fase ingezet. Als men net te horen heeft gekregen dat genezing niet meer mogelijk is kan de gespecialiseerd verpleegkundige al veel betekenen. Zij geeft voorlichting over wat er 'straks' allemaal mogelijk is, of adviseert rondom mogelijke klachten die er zijn. Ook kan zij begeleiding bieden gedurende het ziekteproces. Door een vroegtijdige inzet kunnen klachten op tijd herkend worden en kan worden voorkomen dat mantelzorgers (degene die de dagelijkse zorg verleent) overbelast raken. De mogelijkheid om thuis te blijven wordt zo groter.

De inzet van vrijwilligers thuis

In 2012 steeg het aantal thuisinzetten door vrijwilligers met 28% ten opzichte van het jaar daarvoor. Toch merken we dat veel mensen nog niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden die Bardo biedt.

Iedereen die bij een zieke betrokken is, kan de aanvraag voor deze ondersteuning doen. De coördinator vrijwilligers komt vervolgens

op intakegesprek. Tijdens deze kennismaking wordt gekeken op welke wijze de vrijwilliger kan bijdragen om het mogelijk te maken dat iemand thuis kan blijven. Belangrijk is dat er een klik is tussen de patiënt en de vrijwilliger zodat de mantelzorgers met een gerust hart de zorg even aan de ander kan overlaten. Dit geeft de mantelzorgers ruimte om aan eigen dingen toe te komen en energie op te doen om de zorg aan te blijven kunnen.

Iedere inzet is uniek, daardoor worden er per aanvraag afspraken gemaakt over dagen en tijden van inzet. Bij veranderende behoeften van de patiënt en zijn naasten is het mogelijk om de inzet van de vrijwilligers aan te passen.

Er zijn, zitten, praten, stilte...

Een vrijwilliger aan het woord

Marjo Knibbe, al sinds de oprichting betrokken bij Bardo als vrijwilliger, werkt ook buiten de muren van Bardo als vrijwilliger bij de mensen thuis. Zij vertelt wat het werk inhoudt.

Waarom ben je dit werk gaan doen?

"In de eerste jaren werkte ik in Bardo als zorgvrijwilliger. Bij Ellen, de coördinator vrijwilligers, had zich een mevrouw gemeld die met iemand spelletjes wilde spelen. Ik ben dat gaan doen; Scrabble en Mens-erger-je-niet. Ik hou van Scrabble, dat kwam goed uit! Als we weten wat mensen nog fijn vinden om te doen, dan doen we dat voor diegene. Bij de één is dat lekker even naar buiten in de rolstoel, bij de ander kijk je samen tv en praat je daarover of zing je samen liedjes van vroeger."

Wat heeft indruk op je gemaakt?

"Bijzonder vond ik het contact met de jonge vrouw die ik bezocht.

Met haar heb ik vreselijk gelachen. Ze was zo moe dat ze graag op de bank lag. Ik moest haar dan ophelpen, maar vaak lukte dat niet, en dan vielen we samen terug op de bank. We moesten dan zo hard lachen, om die rare situatie. Bij haar heb ik veel gezeten en gepraat. Soms las ik mijn boek en ging zij slapen. Ik was er gewoon, dan bleef ik de hele ochtend, verzorgde de lunch voor haar jonge kinderen en dan ging ik weer."

Hoe begeleid je mensen?

"Ik zie het niet als begeleiden. Ik ben er. Daar gaat het om. Er zijn..., zitten, soms praten, maar heel vaak is er ook gewoon stilte. Als er gepraat wordt, gaan die gesprekken vaak over alledaagse dingen, of

over gezamenlijke interesses. Het gaat niet vaak over de dood. Eén van de dames die ik bezocht had nog één wens: haar huwelijksdag vieren. We kochten via internet een nieuwe jurk, regelden eten via de cateraar. Binnen vijf dagen was het geregeld. Op de dag zelf lag ze in haar bed in de huiskamer vol bloemen, stralend, in het nieuw, met haar geliefden om haar heen. Klasse, hoe ze dat zelf georganiseerd had.”

Hoe reageren mensen op jouw komst?

Ze zijn blij, vooral de partner is blij dan ik er ben. Hij of zij krijgt dan weer even tijd voor zichzelf, voor een wandeling of om even te sporten. Dat geeft hen vaak nieuwe energie om weer verder te kunnen in de dagelijkse zorg voor hun zieke geliefde.

Wat is jouw drijfveer?

Ik wil er zijn voor mensen. Het komt echt vanuit mijn hart om dienstbaar te zijn. Ik wil graag nog iets kunnen betekenen voor mensen in hun laatste levensfase. Voor de patiënt en voor de partner.

Hoe is jouw kijk op de dood?

De dood blijft voor mij een mysterie. Ik vind het knap als ik zie hoe mensen kunnen berusten in hun situatie, daar heb ik respect voor.

Er zijn
Stilte
soms een woord
een gesprek
samen zijn
toch twee aparte mensen
hij
ik

Marjo Knibbe

Marjo Knibbe

Binnentuin Bardo verfraaid met twee beelden

Het duurde lang voor de lente echt op gang kwam, maar de binnentuin van Bardo ziet er sinds eind maart al mooi en vrolijk uit door de beelden ‘het olijke boswezen’ en ‘de danser’ van kunstenaar Irma Horstman. Het Comité van Aanbeveling en het bestuur van de Stichting Vrienden van Hospice

Bardo hebben ter gelegenheid van de opening en het afscheid van Annemarie Zuidweg (voormalig directeur van Bardo) het plan opgevat een kunstwerk aan Bardo te schenken. Een heel mooi cadeau, waar zowel patiënten, naasten en team van Bardo van kunnen genieten.

Irma Horstman helpt mee met het plaatsen

Workshop ‘Sterven met de oorlog’

Omgaan met oorlogsgetroffenen in hun laatste levensfase

Af en toe krijgt het team van Bardo te maken met mensen met een traumatisch en (deels) onverwerkt oorlogsverleden. Vaak is dit verborgen problematiek die moeilijk te herkennen is. Bij de deskundige begeleiding die in Hospice Bardo wordt geboden hoort ook het signaleren en herkennen van deze situaties. Tijdens de workshop ‘Sterven met de oorlog’, gegeven door Cogis, wordt behandeld hoe hiermee om te gaan, hoe te reageren of herbelevingen en heftige emoties en verhalen over de oorlog. Medewerkers en vrijwilligers van Bardo volgden de workshop.

Monique Nijs, verpleegkundige bij Bardo vertelt:

“De workshop Sterven met Oorlog gaf een goed beeld over hoe een patiënt kan lijden ten aanzien van traumatische ervaringen in de oorlog. Een patiënt met een oorlogsverleden kan last krijgen van beelden en gevoelens die mogelijk altijd latent aanwezig zijn geweest maar in hevigheid naar

boven kunnen komen in de laatste fase van het leven. Niet alleen het niet voldoende afleiding meer hebben maar ook de kwetsbaarheid van (het oude en zieke) lichaam en geest zullen van invloed zijn op het (her)beleven van oorlogservaringen.

Voor mij was de workshop een opfrisser om erbij stil te staan dat de oorlog mogelijk een oorzaak kan zijn wanneer de patiënt verschijnselen heeft, die we in de terminale fase veel zien zoals bijvoorbeeld onrust, verwardheid, opstandigheid. Het is ook goed te weten dat er geen oplossing kan en moet worden gezocht voor een traumatisch oorlogsverleden.

We kunnen de patiënt en zijn familie zo goed mogelijk omringen met verzachtende zorg, zoals het bieden van veiligheid, geduldige en begripvolle zorg en een luisterend oor. De juiste medicatie en oog hebben voor eventuele aanpassingen, zoals de deur open la-

ten staan en het voorkomen van harde omgevingsgeluiden kunnen ook helpen.”

Monique verzorgde vorig jaar een 91-jarige man een aantal nachten thuis. Hij werd tijdelijk uit het hospice ontslagen om nog een poosje in zijn geliefde huis door te kunnen brengen.

“In de 4 nachten dat ik voor deze man gezorgd heb, heb ik op zijn verzoek, samen met hem zijn opgeschreven oorlogservaringen geordend. Met het ordenen van de getypte papieren kwamen ook de verhalen los en in die 4 nachten heeft hij mij veel verteld over wat hij heeft meegemaakt in de oorlog. Het werden voor hem, zoals hij mij vertelde, maar ook voor mij 4 waardevolle nachten, waarin een wezenlijk en indrukwekkend deel van zijn leven verteld en enigszins herbeleefd werd.

Slapen deed hij wanneer het ochtend werd en ik zorgde er dan

voor dat voor het slapen gaan het gesprek een andere wending nam door op een luchtiger onderwerp over te gaan in de hoop dat hij goed kon gaan slapen. Deze man had ook de behoefte om te schrijven over de tijd ná de oorlog, maar al snel werd hij weer opgenomen in het hospice waar hij rustig is overleden.

Bijzonder voor mij was dat de man, net als mijn vader, in Berlijn gelegerd is geweest. Hij was, net als mijn vader, een geestelijk sterk man, die de kracht en de moed had om zijn leven een waardevolle invulling te geven, ondanks dat de oorlogservaringen een heel leven mee werden gedragen.”

Voor meer informatie kunt u terecht bij de stichting Cogis. www.cogis.nl

Online geld inzamelen via Justgiving

Een nabestaande van één van onze gasten wilde graag geld inzamelen voor Bardo. Als middel koos zij de organisatie Justgiving. Via hun website is het mogelijk om op een leuke, eenvoudige en persoon-

lijke manier aan het goede doel te geven. Met name handig, omdat er veel donaties uit het buitenland konden worden verwacht. Deze sympathieke actie bracht ruim € 600 op voor Bardo!

Bardo Arts Manon Boddaert in Pallium

Daar stond ze! Op de cover van het februari nummer van Pallium (het vakblad voor de palliatieve zorg), onze eigen arts Manon Boddaert. Het artikel besteedt aandacht aan de samenwerking met het Spaarne Ziekenhuis, de uitbreiding van dienstverlening van Bardo op de nieuwe locatie en over de term 'palliatieve zorg'. Lees het hele artikel op de website www.hospicebardo.nl of op Facebook Bardo/leven in de laatste fase.

Lions nemen Bardo tuin onder handen

Sinds enkele jaren verzorgen de Lions Haarlemmermeer de tuinen van Bardo in het voorjaar en het najaar. Er wordt dan volop gewied en gesnoeid en geplant. Onder de bezielende leiding van Frans Stu-

kart (StuKart Tuinen) werken de vaste tuinrijwilligers van Bardo en de Lions leden hard om de tuin er weer prachtig uit te laten zien. Het resultaat van de laatste tuindag op 4 mei jl. mag er zijn!

Toju ziet met eigen ogen voor welk goed doel hij heeft gedanst

Tijdens één van de rondleidingen, afgelopen maart, was de 11 jarige Toju uit Hoofddorp vanwege zijn leeftijd een opvallende deelnemer. Toju deed vorig jaar september met zijn school, de Albert Schweitzerschool, mee aan GiG (dé talentenjacht van de Haarlemmermeer, waarbij de opbrengst ten goede komt aan twee goede doelen: Adamas Inloophuis en Bardo). Op het nummer 'We can do the hand jive' deed Toju een spectaculaire dans samen met zo'n 40 kinderen. Hiermee behaalden zij de eerste prijs en haalden zij € 1.500 op voor

o.a. Bardo. Hij wilde wel eens weten voor welk goed doel hij zich zo had ingezet. Samen met zijn moeder bezocht hij Bardo en stelde kritische vragen onder andere hoe we het hospice financieren. Bravo Toju, wij vinden jou en de andere kinderen echte Kanjers! Dank jullie wel voor het mooie bedrag. Je weet nu wat we er allemaal mee kunnen doen!

Op zondag 22 december vindt er weer een GiG plaats. De opbrengst gaat wederom naar Adamas inloophuis en Bardo.

Toju met zijn moeder (l.) en vrijwilliger Joke

Foto: Bob Karman

Help Bardo aan 1.000 likes

Sinds ruim een jaar bestaat de Bardo Facebook pagina, Bardo / Leven in de laatste fase. We plaatsen op deze pagina regelmatig nieuwtjes, 'nice to know' artikelen en evenementen. We zijn benieuwd wat u van onze Facebook pagina vindt. Neem eens een kijkje en 'vind ons leuk!' Op naar de 1.000 likes!

len en evenementen. We zijn benieuwd wat u van onze Facebook pagina vindt. Neem eens een kijkje en 'vind ons leuk!' Op naar de 1.000 likes!

80^e Verjaardag brengt ruim € 2.000 op voor Bardo

Joop Verduyn draagt Bardo al geruime tijd een warm hart toe. Dit is ontstaan toen zijn moeder een aantal jaar geleden haar laatste fase doorbracht in het oude Bardo. Voor die tijd kende hij, net als zoveel anderen het fenomeen 'hospice' niet. Na van dichtbij te hebben meegemaakt wat Bardo kan betekenen besloot hij vijf jaar geleden de opbrengst van zijn 75e

verjaardag aan Bardo te doneren. Afgelopen februari werd de heer Verduyn 80 jaar. Dit vierde hij met veel vrienden en familie. Ook nu vroeg hij geen cadeaus voor zichzelf, maar een bijdrage voor Bardo. Dit resulteerde in het prachtige bedrag van € 2.055! Hulde en veel dank voor deze geweldige gift!

Sponsorbijdragen

De heer en mevrouw J. Ooijevaar	250,00
Erven de heer A.G. Hesselman	500,00
De heer en mevrouw J. Geenvasen ter gelegenheid van 40-jarig huwelijk	180,00
Anoniem	100,00
De heer en/of mevrouw O.R. Pols	500,00
De heer en /of mevrouw van de Peet	100,00
Bewoners V.W.O. Beemsterborgh	70,00
Familie A.A.M. Pardon	150,00
ANBO Woerden, gift n.a.v. afscheidsdienst mw. C.C. Gehrels-van der Ploeg	100,00
De heer E.J.B. Vermaat	300,00
SACGT, gift 11e golftoernooi	4.000,00
mevrouw A. Tielung-Schaad, nalatenschap	40.000,00
Albert Heijn Toolenburg	uur lang gratis winkelen
Familie D. Sonke	100,00
Diakonie SOW Vijfhuizen, gift	108,00
"Christelijke Zangvereniging ""Hosanna in Excelsis""", gift n.a.v. bingo"	275,00
Vereenigde Doopsgezinde Gemeente Haarlem, opbrengst collecte	216,75
De heer J. Verduijn	2.055,00
De heer en/of mevrouw L. Kamphuis	100,00
Mevrouw M.J. Keesmaat-Dammers	1.000,00
De heer E. de Looper	twee foto's
Christelijk Gereformeerde Kerk Nieuw-Vennep	216,78
Familie de heer C.J. van Amsterdam	150,00
PCSOH, kerstdonatie medewerkers	150,00
JustGiving, donaties ter nagedachtenis Mevrouw J.A. Rose-Secchi	600,69
Mevrouw H. Duizer	250,00

Boekentip

'Het laatste woord, de kunst van leven met de dood'

– *Gijsbert van Es*

Ieder mens sterft, maar niet iedereen is in staat daarover te praten. Hoe ervaren mensen hun laatste levensfase? Wat denken zij, waaraan denken zij terug, wat zijn hun gedachten over 'leven na de dood?' In de NRC-rubriek 'Het laatste woord' spraken mensen openhartig over de manier waarop zij afscheid nemen van het leven. Deze interviews zijn gebundeld in dit boek.

Bardo Golfdag komt eraan!

Bardo organiseert voor de vierde keer op rij het Bardo Golftoernooi. Een zeer complete dag, met leuke activiteiten op de holes, lekker eten en heerlijke wijnen en bovendien fantastische prijzen. Houdt u van golfen en wilt u het goede doel steunen? Meld u dan aan via willeke.vanuden@hospicebardo.nl

Nieuwe folders!

De nieuwe folders zijn klaar! U kunt ze via de website downloaden www.hospicebardo.nl/nieuws of opvragen bij Bardo.

Bardo in cijfers 1^e kwartaal 2013

• Opnames	23, waarvan 1 heropname	• Gemiddelde opnameduur	47 dagen
• Gemiddelde leeftijd	72 jaar	• Kortste opnameduur	1 dag
• Jongste patiënt	48 jaar	• Langste opnameduur	169 dagen
• Oudste patiënt	91 jaar	• Komend van thuis	13
• Overleden	14	• Komend uit ziekenhuis	10
• Ontslagen	7		